

Programma Bestuur en organisatie

Strategisch doel

We zijn een slagvaardige, wendbare en transparante organisatie die effectief inspeelt op maatschappelijke uitdagingen en verwachtingen rondom waterbeheer. Dit doen we door continu te investeren in goed bestuur, professionele bedrijfsvoering en nauwe samenwerking met de samenleving en andere overheden.

Assetmanagement speelt hierin een sleutelrol door het bieden van inzicht, sturing en samenhang in het beheer van onze assets, waarmee we duurzaam, doelmatig en toekomstgericht kunnen handelen.

Portefeuillehouder(s):	Luzette Kroon, Cees Pieter van Burgsteden, Remco van Maurik, Gerben de Boer, Monique Plantinga en Frank Jorna
Betrokken verbonden partijen:	Wetterskip Fryslân Deelnemingen B.V. (Assetmanagement), Energiepark Ballumerbocht B.V., Nij Hiddum-Houw, Noordelijk Belasting Kantoor (NBK), Het Waterschapshuis, De Nederlandse Waterschapsbank N.V., Centre of Expertise Watertechnology, Unie van Waterschappen en Coöperatie Openbare Verlichting en Energie Fryslân (OVEF)

Ambitie

De ambitie voor de opgave bestuur en organisatie is om Wetterskip Fryslân blijvend te positioneren als een toekomstbestendige en professionele organisatie die in staat is de groeiende uitdagingen van klimaatverandering en duurzame ontwikkeling met daadkracht en innovatief vermogen aan te pakken.

We maken keuzes vanuit een langetermijnvisie om te komen tot een toekomstbestendige leefomgeving. We richten ons op het realiseren van onze opgaven en sluiten aan op ontwikkelingen in onze omgeving. We worden door onze partners gezien als waterautoriteit met kennis over water en bodem.

Innovatie zien we als essentieel onderdeel om deze opgaven betaalbaar en effectief te realiseren, zowel in techniek als in samenwerking en participatie met de mienskip en andere overheden.

Assetmanagement vormt een cruciale pijler in onze bedrijfsvoering; we willen slim en duurzaam omgaan met onze infrastructuur, waarbij we sturen op levensduur, prestaties en kosten om zo het maximale uit onze investeringen te halen.

Dit alles vraagt om een wendbare organisatie waarin medewerkers zich blijven ontwikkelen, digitalisering en datagedreven werken worden benut en een transparante en betrouwbare overheid centraal staat. Zo blijven we een partner waar de samenleving op kan rekenen, nu en in de toekomst.

Prestatie indicatoren

Door middel van meetbare grootheden geven we aan hoe goed, of hoe ver we zijn met het behalen van de doelstellingen. Ze geven de voortgang, kwaliteit en effectiviteit van beleid, projecten of programma's aan. De volgende kritieke prestatie indicatoren (KPI's) zijn voor 2026 opgenomen:

Nr.	KPI	Doelstelling	Meetwaarde	SDG
1.	Betaaltermijn facturen binnen 30 dagen	Snellere betaling aan leveranciers om relaties te versterken en financiële betrouwbaarheid te tonen.	93% van de facturen wordt in 2026 binnen 30 dagen betaald. (totaal facturen 2024: 21.891 gemiddelde betaaldagen 21)	SDG 8
2.	Klachten binnen wettelijke termijn afgehandeld	Klantgerichte en betrouwbare overheid zijn.	93% van de klachten wordt binnen een termijn van maximaal 14 weken afgehandeld. (2024: 100%)	SDG 16
3.	Bezwaarschriften binnen wettelijke termijn afgehandeld	Klantgerichte en betrouwbare overheid zijn.	90% van de bezwaarschriften wordt binnen een termijn van maximaal 18 weken afgehandeld. (2024: 88%)	SDG 16
4.	Behaalde service voor het afhandelen van vragen bij het Klant Contact Centrum (KCC)	Klantgerichte en betrouwbare overheid zijn.	85% van de vragen wordt naar tevredenheid afgehandeld.	SDG 16

5.	CO ₂ -uitstoot in 2026 verminderd ten opzichte van 2025	Klimaatneutraal worden.	Lagere CO ₂ -uitstoot in 2026 dan in 2025.	SDG 12, SDG 13
6.	Duurzaamheid als gunningscriterium	Bijdragen aan de circulaire economie en klimaatdoelen binnen de organisatie.	60% van de aanbestedingen van diensten is duurzaamheid een gunningscriterium. Bij werken is dat 70%.	SDG 12, SDG 13
7.	Omvang overhead	De overhead in FTE, ten opzichte van de totale formatie in FTE, blijft onder de referentiewaarde (uit vensters voor bedrijfsvoering).	Lager percentage overhead dan de referentiewaarde (2024: 26,9%)	SDG 12, SDG 13
8.	Invulling vacatures	We zijn een aantrekkelijke werkgever.	94% van de opengestelde vacatures worden ingevuld. (2024: 91 vacatures, 96% ineens ingevuld)	SDG 12, SDG 13
9.	Nieuw onderhouds-managementsysteem	Het systeem is operationeel in alle beheer- en onderhoudsprocessen en de datamigratie is afgerond; De beheerorganisatie is ingericht en er is een structurele beheerorganisatie actief met duidelijke rollen, verantwoordelijkheden en werkprocessen; Ondersteunt de integrale informatievoorziening om analyses te maken voor onze assets ten behoeve van ons assetmanagement	Eind 2026 is het nieuwe onderhoudsmanagementsysteem volledig geïmplementeerd binnen de organisatie.	SDG 12, SDG 13
10.	Een toekomstbestendig en geïntegreerd digitaal register (GIS Blauw-Damo) voor Watersysteem, Waterketen en Keringen	Het op DAMO gebaseerde kernregister en procesregister zijn volledig geïmplementeerd en beschikbaar; 100% van de relevante data uit het oude systeem is succesvol gemigreerd naar het nieuwe register; Minimaal 90% van de primaire processen en informatieproducten zijn gekoppeld aan het nieuwe kernregister en procesregister; De beheerorganisatie is ingericht en er is een structurele beheerorganisatie actief met duidelijke rollen, verantwoordelijkheden en werkprocessen; Ondersteunt de integrale informatievoorziening om analyses te maken voor onze assets ten behoeve van ons assetmanagement	Implementatie is gereed voor 31 december 2026	SDG 9, SDG 13
11.	We werken met één uniforme werkwijze zowel in nieuwe projecten als in onze beheer- en onderhoudsprocessen.	Alle assetstandaarden worden geactualiseerd zodat onder andere circulariteit op een praktische en toepasbare manier volledig is geïntegreerd in zowel beheer- en onderhoudsprocessen als in nieuwe projecten. Dit zorgt voor één uniforme werkwijze die duurzaamheid en toekomstbestendigheid waarborgt.	Eind 2026 zijn 5 van de 7 assetgroepen de assetstandaarden geactualiseerd	SDG 11, SDG 12
12.	Doorlooptijd analyses laboratorium (afhankelijk van afspraak met opdrachtgevers).	Klantgerichte en betrouwbare overheid zijn.	90% van de analyses worden binnen 21 dagen gerapporteerd.	SDG 16

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Klimaatbestendig worden

Samen met de provincie hebben we de Blauwe Omgevingsvisie opgesteld: Fryslân Klimaatbestendig 2050+. Hierin analyseren we het watersysteem en de impact van klimaatverandering. We maken de visie concreet door deze te verwerken in ons beleid en onze plannen. Voor de Wadden richten we ons op het behoud van de zoetwaterbel, voor zand op water vasthouden, voor klei op het tegengaan van verzilting en voor veen op veenbehoud. De visie wordt nog verbreed met een Waterketenvisie en een integrale kustvisie in samenwerking met andere overheden.

We zijn gestart met het nieuwe Waterbeheerprogramma (WBP) voor 2028–2033. Dit wettelijk verplichte programma vertaalt de langetermijnvisie uit de BOvi naar concrete ambities, doelen en maatregelen. Het WBP laat zien hoe we samen met partners werken aan een toekomstbestendig watersysteem, de waterketen en waterkeringen. We volgen hierbij een participatief proces met stakeholders en leggen het programma eind 2027 ter besluitvorming voor aan het algemeen bestuur.

Om waterbelangen te borgen in de ruimtelijke ordening, brengen we de BOvi actief in bij provinciale en gemeentelijke omgevingsvisies (POvi en GOvi's) en andere ruimtelijke plannen.

In 2026 leggen we de nieuwe Leidraad Weging Waterbelang ter besluitvorming voor aan het algemeen bestuur. De leidraad bevat eisen, richtlijnen en adviezen voor onze wateradviezen bij ruimtelijke plannen van andere overheden en partijen, met speciale aandacht voor klimaatbestendigheid. Hiermee zorgen we dat waterbelangen vroegtijdig worden meegewogen in ruimtelijke plannen, zodat het watersysteem betaalbaar blijft en risico's worden beperkt.

Richting de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2026 brengen we het waterbelang nadrukkelijk onder de aandacht. We zetten in op bewustwording en agendering van water en bodem als sturend principe in ruimtelijke keuzes, zodat deze thema's ook lokaal stevig op de kaart staan.

Wetterskip Fryslân werkt via het Fries Bestuursakkoord Water en Klimaat (FBWK) samen met Friese gemeenten, provincie en Vitens aan klimaatadaptatie en de regionale uitwerking van het Deltaplan ruimtelijke adaptatie. Het huidige akkoord loopt eind 2025 af; een nieuw FBWK voor 2026–2030 is in voorbereiding, inclusief uitvoeringsagenda. Onderdeel hiervan is het actualiseren en uitvoeren van klimaatstresstesten in 2025/2026, zoals opgenomen in de Friese Klimaatatlas.

In 2026 richten we ons ook op de herijking van de Deltaprogramma's, waaronder de Deltabeslissing Zoetwater. Deze herijking is strategisch belangrijk voor de toekomstige verdeling van zoet water in tijden van schaarste. We zullen in onze regio maatregelen moeten gaan verkennen om onze afhankelijkheid van het IJsselmeer te verkleinen en beter voorbereid te zijn op toenemende perioden van waterschaarste.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Versterken verbinding met de omgeving

Door gebiedsgericht te werken betrekken we de samenleving bij onze opgaven en bouwen we samen aan gedragen en gebiedseigen oplossingen. Gebiedsgericht werken betekent dat integraal naar de opgaven in een gebied wordt gekeken: bodem, water, ruimte, landbouw, natuur en klimaat. Hierbij brengen we actief onze waterbelangen in voor zowel veilig, voldoende als schoon.

Op allerlei manieren werken we al gebiedsgericht samen met onze partners. Dit doen we bijvoorbeeld in het Veenweideprogramma, in gebiedsprocessen en in Regiodeals. Bij de start van elk gebiedsproces bepalen we onze inzet op basis van de waterbelangen die we in het gebied hebben.

Binnen Wetterskip Fryslân is onze gebiedsgerichte aanpak geworteld in het denken vanuit het water- en bodemsysteem. Dit helpt ons om wateropgaven technisch goed te begrijpen en te beheren. Maar buiten onze organisatie wordt ook anders naar gebieden gekeken, vanuit ruimtelijke ordening, functies en maatschappelijke opgaven. De uitdaging is: "hoe vertalen we onze opgaven naar de ruimtelijke processen van gemeentes en provincies?" Om sterker deze verbinding te kunnen leggen, hanteren we bij Wetterskip Fryslân een gebiedsindeling gekoppeld aan gemeentegrenzen. Onze gebiedscoördinatoren en -adviseurs onderhouden nauwe contacten met de gemeentes en andere partners in dit gebied. We brengen opgaven actief in bij plannen van de buitenwereld, halen informatie van buiten naar binnen en spelen in op lokale kansen en zorgen. We versterken in 2026 deze vorm van gebiedsgericht werken, gericht op de gemeentelindeling, en dus op de ruimtelijke ordening, door per gebied inzichtelijk te maken welke programmering wij en externe partners daar hebben.

Participatie is naast gebiedsgericht werken ook van belang voor het versterken van de verbinding met de samenleving. We zorgen voor participatie, als we nieuw beleid en plannen ontwikkelen. In 2026 evalueren we ons participatiebeleid en implementeren we het uitdaagrecht zoals de wet vereist in de participatieverordening. Inwoners krijgen ruimte om zelf voorstellen te doen.

Na evaluatie van hun rol zetten we in op een voortzetting én versterking van de adviescommissies op de Waddeneilanden. Deze commissies vormen een waardevolle en unieke vorm van participatie. We verkennen de gewenste vorm en samenstelling, wat mogelijk leidt tot een herziening van de afvaardiging. Dit wordt vastgelegd in een nieuw Reglement van Orde.

We starten met de voorbereiding op de waterschapsverkiezingen van 2027. We willen inwoners actief betrekken en goed informeren, zodat we als Wetterskip Fryslân zichtbaar, aanspreekbaar en betrouwbaar blijven.

We herijken ons strategisch communicatieplan en organiseren voor het tweede jaar op rij een Wettertop in Fryslân om de samenwerking op water in onze regio te versterken.

Educatie speelt een belangrijke rol in het vergroten van waterbewustzijn. We voeren het Managementplan voor het Woudagemaal uit, als boegbeeld van Wetterskip Fryslân. Ook ontwikkelen we beleid voor waterschapserfgoed, met in 2026 een oplevering van een beleidskader en uitvoeringsplan.

Internationaal blijven we actief via de Blue Deal, met Wetterskip als penvoerder voor Mozambique. We werken samen met onder andere Indonesië en Peru en actualiseren in 2026 ons internationaal beleid om beter in te spelen op kansen voor samenwerking en kennisdeling.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Bouwen aan een betrouwbare, betaalbare, klimaatneutrale en circulaire organisatie

We zetten stappen richting klimaatneutraliteit (2030) en circulariteit (2050). We passen de vijf sporen uit ons klimaatprogramma toe in al ons werk. We investeren in duurzame opwekking, fossielvrije processen en circulair beheer, en nemen duurzaamheidseisen op in inkoop en aanbestedingen. Samen met partners werken we aan Spoordok en circulair bouwen.

We ontwikkelen een duurzaamheidsrapportage om transparant te rapporteren over onze impact.

We voeren de energie-uitvoeringsagenda uit om de energievisie van 2025 in praktijk te brengen. Daarmee bouwen we aan een betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem, waarbij we ook verduurzamen. We worden dan minder afhankelijk van het energienet en vergroten onze weerbaarheid tegen energie-uitval (zie hieronder ook de paragraaf "Weerbaarheid en bedrijfscontinuïteit" in dit hoofdstuk). In 2026 streven we ernaar om een start te maken met batterijsystemen bij een RWZI en windmolens.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Biodiversiteit versterken door robuust en natuurlijk waterbeheer

We maken gebruik van ecosysteemdiensten die afhankelijk zijn van biodiversiteit en laten de natuur voor ons werken. Planten zuiveren het water, houden oevers en dijken stevig en concurreren met exoten en blauwalgen. In 2026 voeren we het Utfieringsplan Bioferskaat verder uit. We verbeteren biodiversiteit op onze eigen terreinen, zoals gemaalterreinen en rioolwaterzuiveringen, en nemen natuurlijke maatregelen binnen de opgaven watersysteem, waterveiligheid en waterketen. Denk bijvoorbeeld aan natuurvriendelijke oevers.

Samen met provincies, gemeenten en andere partners werken we aan groenblauwe verbindingen en delen we actief kennis. Biodiversiteit is daarmee een praktische én effectieve bouwsteen voor goed waterbeheer.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Een datagedreven organisatie voor slimme sturing

We willen meer datagedreven werken zodat we beter onderbouwde beslissingen kunnen nemen en efficiënter kunnen werken. Dit vraagt dat we onze datahuishouding professionaliseren en data integraal onderdeel maken van onze werkprocessen. We investeren in een robuuste en veilige ICT-infrastructuur en stellen duidelijke kaders voor het gebruik van data, met oog voor privacy en ethiek. Daarnaast leiden we onze medewerkers op in data-analyse en datagedreven werken, zodat we samen slimmer kunnen sturen op onze doelen. Door data beter te benutten kunnen we bijvoorbeeld waterkwaliteitsproblemen sneller signaleren en aanpakken, of slimmer omgaan met investeringen in waterveiligheid.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Innovatiekracht versterken: "gewoon dwaan"

We zetten in op de uitvoering van onze innovatieagenda uit 2025. We richten ons op drie vormen van innovatie: technologische, data- en sociale innovatie, met als doel onze maatschappelijke opgaven slimmer, beter en efficiënter aan te pakken. Data-innovatie borgen we structureel en sociale innovatie versterken we.

Samen met partners werken we aan slimme oplossingen voor waterbeheer, duurzaamheid en participatie. In 2026 voeren we projecten uit, onder andere aan Gjin plastik nei ús Waad. Data-innovaties gaan bijvoorbeeld over het bepalen van de bron van fecale verontreiniging in zwemwater, het ontwikkelen Artificial Intelligence agents (digitale medewerkers) en het voorspellen van blauwalg in zwemwater. We doen korte sprints van vier werken en dan leveren we een resultaat op ("proof of concept").

Binnen onze organisatie bouwen we aan een innovatiebroedplaats, richten een innovatie-etalage in en stimuleren vernieuwend denken bij onze medewerkers met een innovatieprijs.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Verder professionaliseren van assetmanagement voor toekomstbestendige infrastructuur

Onze infrastructuur – zoals dijken, gemalen en zuiveringsinstallaties – vormt de ruggengraat van onze organisatie. We willen deze assets optimaal beheren en onderhouden, zodat ze betrouwbaar blijven in een veranderend klimaat. Hiervoor ontwikkelen we ons verder als assetmanagementorganisatie, waarin we data en risicoanalyses gebruiken om onderhoud slim te plannen en investeringen zorgvuldig te prioriteren. Concreet verbeteren we ons inzicht in de technische staat en levensduur van onze assets, en ontwikkelen we samen met collega-waterschappen nieuwe methoden om de prestaties te monitoren en voorspellen. Door een integrale kijk op prestaties, risico's en kosten zorgen we dat ons areaal ook op de lange termijn robuust blijft.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Gebouwen en werkplaatsen

In 2026 houden we de bestaande gebouwen en werkplaatsen in stand en zorgen dat deze voldoen aan de normen van veilig gebruik. In de toekomst zal er op basis van de richting van de organisatie opnieuw gekeken gaan worden naar deze assets. Dit wordt niet eerder dan in 2027 voorzien.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Weerbaarheid en bedrijfscontinuïteit

In 2026 gaan we aan de slag met het vergroten van onze weerbaarheid en het actualiseren van het integrale bedrijfcontinuïteitsplan. Doel is ons weerbaarder te maken tegen complexe en onvoorspelbare crisissituaties. Dit gebeurt via een organisatie brede risicogerichte aanpak die specifiek is gericht op het versterken van de weerbaarheid in het kader van militaire (hybride) oorlogsdreiging en hierop het BCP te actualiseren. Door deze aanpak wordt de continuïteit van de dienstverlening geborgd en wordt voldaan aan wet- en regelgeving en kan schade in crisissituaties zoveel mogelijk worden beperkt.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Grip op financiën en financiële verantwoording

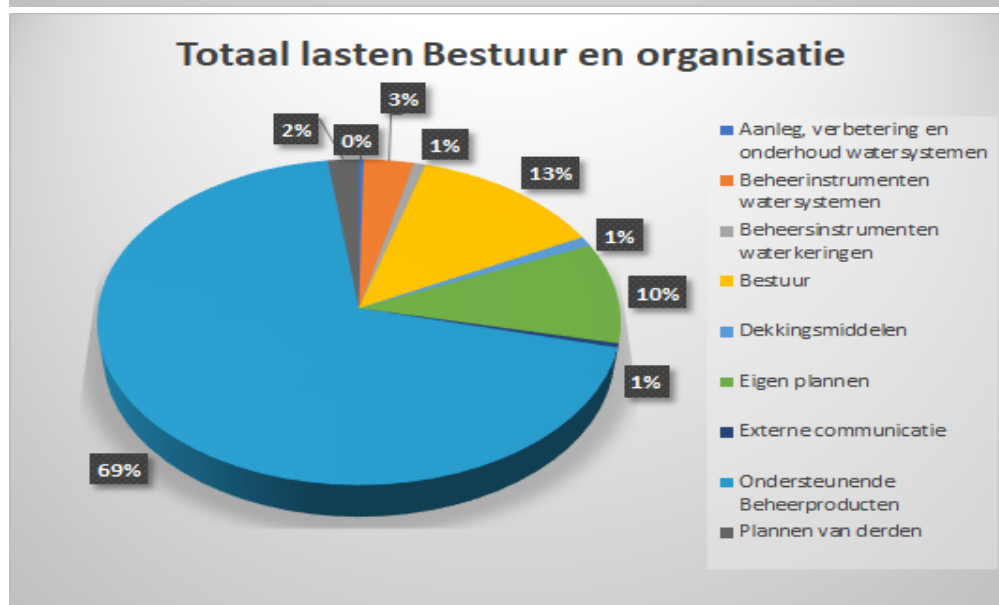
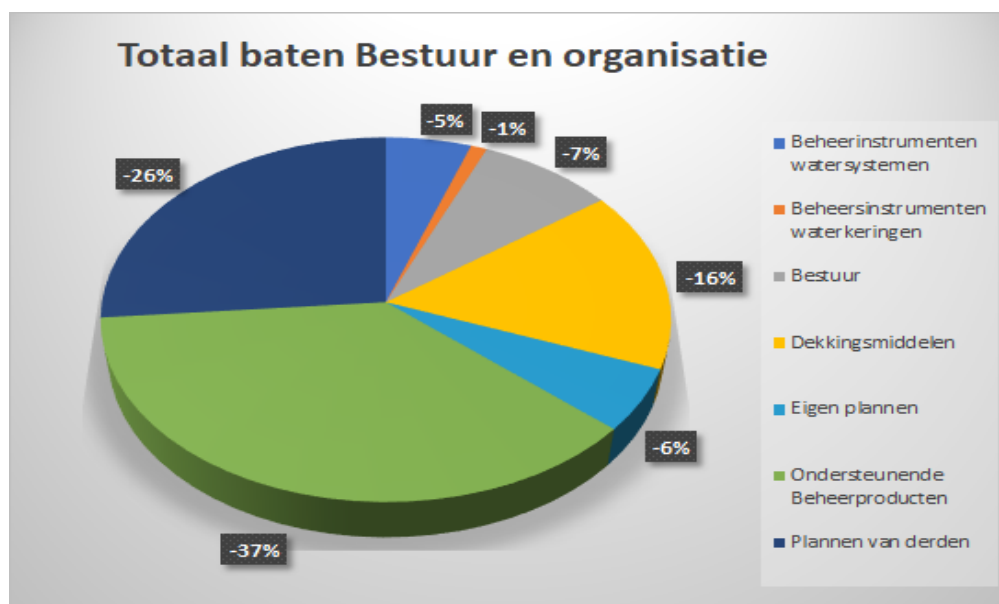
De stijgende kosten en toenemende druk op onze begroting vragen om scherp financieel beleid. We willen dat onze organisatie 'in control' is: we voeren ons werk doelmatig en transparant uit, met oog voor de maatschappelijke baten en de betaalbaarheid voor onze inwoners. Concreet gaan we onze financiële analyses versterken, zoeken we naar mogelijkheden om kosten te besparen en benutten we actief kansen voor subsidies en externe financiering. De invoering van het nieuwe Waterschapsbesluit en de rechtmatigheidsverantwoording bieden daarbij een kans om ons financiële beleid en onze verantwoording en interne beheersing verder te verbeteren en transparanter te maken.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel worden de baten en de lasten meerjarig voor programma Bestuur en organisatie getoond.

bedragen x € 1.000

Programma Bestuur en Organisatie	Actuele begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	4.447	2.590	2.637	2.566	2.653	2.650
Lasten	-55.562	-55.844	-56.395	-56.854	-57.773	-59.261
Resultaat	-51.115	-53.254	-53.758	-54.288	-55.120	-56.611

Toelichting op Wat mag het kosten?

Voor het jaar 2026 zijn de baten en lasten per beleidsproduct in een taartdiagram nader uitgesplitst. Hierbij is de indeling naar beleidsproduct gelijk is aan de landelijke standaard indeling voor waterschappen. In percentages wordt weergegeven waar de baten en lasten betrekking op hebben.

Afwijkingen ten opzichte van actuele begroting 2025

In de perspectiefnota 2026-2030 is besloten om niet langer bestede uren aan investeringsprojecten te gaan activeren. In de begroting 2025 en eerder werden deze uren als baten verantwoord. Deze baten zijn met ingang van begroting 2026 komen te vervallen.

Investerings 2026 - 2030

Investeringsen

(bedragen x € 1.000)

	Verzamelbesluit	2026	2027	2028	2029	2030
Datacenter	B	1.700	0	0	0	0
Verv.investeringen Laboratorium	A	270	270	270	270	270
Klimaatadaptatie-pad	B	0	1.425	2.850	4.180	0
Vervanging hard- en software	A	410	410	410	410	410
Actualisatie ICT Omgevingswet	A	300	0	0	0	0
Vervanging materieel en voertuigen	A	467	1.932	65	265	70
Emissie loos, energie neutraal en duurzaam	A	4.750	4.750	4.750	4.750	0
Totaal		7.897	8.787	8.345	9.875	750

A = voorstel tot vrijgave via verzamelbesluit bij begroting

B = separaat voorstel richting dagelijks en algemeen bestuur

